



Foto: Gabor Hont

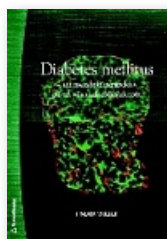
Kurslitteratur på svenska ger engelska titlar en match

De klassiska läroböckerna i medicin, skrivna på svenska, blir fler och fler inom allt fler terapiområden. Svenska titlar används på bred front vid läkarutbildningens kurser och kan i dag ge engelska titlar en match.

Förlaget som satsar mest målmedvetet just nu på utgivning av medicinsk kurslitteratur på svenska är Studentlitteratur i Lund. Utgivningen inom området medicin växer fortfarande och omfattar för närvarande 280 titlar. Den svenskspråkiga kurslitteraturen är bok- eller nätbaserad och är i de flesta fall anpassad främst för läkarnas grundutbildning, samt för läsare på AT- och ST-nivå. Det finns kursböcker och utbildningsmaterial på svenska även för den yrkesverksamma klinikern, där en och samma titel ofta kan användas på flera olika sätt: som kurslitteratur, som handbok, som uppslagsverk eller som repetitionsmaterial.

– Tanken bakom att ge ut kurslitteratur i medicin på svenska är att läroböckerna ska vara anpassade till svenska kursplaner och måldokument, säger Barbro Strömberg, förlagsredaktör på Studentlitteratur och ansvarig för förlagets medicinska utgivning.

Särskilt i samband med läkarutbildningens kliniska moment är det väsentligt, enligt Barbro Strömberg, att den kurslitteratur som används är anpassad till de ramar som gäller i svensk hälso- och sjukvård, till exempel i fråga om lagar, riktlinjer, rekommendationer, terapitraditioner, läkemedelshantering och vårdorganisation. Läkarprogrammet är ju i hög-



AKTUELLT ETT
Kurslitteratur
från Studentlitteratur, som
Barbro Strömberg är stolt
över.

sta grad en yrkesutbildning och den ska ge de studerande kunskaper som de kan tillämpa direkt i yrkeslivet, tillägger hon.

Förlaget Studentlitteratur startades på 1960-talet av studentkåren i Lund. Affärsidén var redan från början att satsa på avancerade läromedel på svenska för universitet och högskola. Studentlitteratur fick redan från början en ganska stor medicinsk utgivning anpassad främst för läkarutbildningen men även för sjuksköterske- samt sjukgymnastutbildningen. Det finns tre stora medicinska läroboksklassiker kvar från den tiden som sannolikt är bekanta för de flesta läkare och läkarstuderande. Det handlar om »Dermatologi« av Alf Björnberg, Hans Rorsman och Anders Wahlquist, som kom ut 2007 i sjunde upplagan, »Laurells Klinisk Kemi« av Peter Nilsson-Ehle (red), åttonde upplagan 2003 samt »Matell-Reichards Akutmedicin« av Johan Hulting (red), i njutgåva 2005.

Itakt med ökande titelstock inom medicinutgivningen på Studentlitteratur kom allt fler titlar som Barbro Strömberg hoppas kan bli framtidens läroboksklassiker inom den svenska läkarutbildningen.

Som exempel på sådana böcker, skrivna under senare år för läkarprogrammet, nämner hon »Akut ortopedi« av Rolf Önnarfält och Jenny Önnarfält, 2008, andra upplagan, »Allergi och annan överkänslighet« av Nils Eriksson och Gunilla Hedlin, 2001, »Allmänmedicin« av Steinar Hunskaar (red), bearbe-

tad för svenska förhållanden av Birgitta Hoveliuss (red), 2007, »Barnmedicin« av Tor Lindberg och Hugo Lagercrantz, 2006, tredje upplagan, »Cellbiologi« av Charlotte Erlanson-Albertsson, 2007, andra upplagan, »Fysiologi« av Jan Lännergren m fl, 2007, fjärde upplagan, »Grunderna i epidemiologi« av Anders Ahlbom, 2006, tredje upplagan, »Global health« av Ann Lindstrand och Hans Rosling m fl, 2006, »Geriatrisk« av Olof Dehlin och Åke Rundgren, 2007, andra upplagan, »Perssons Kardiologi« av Jerker Persson och Martin Stagmo, 2007, sjätte upplagan, »Kirurgi« av Bengt Jeppsson m fl, 2005, andra upplagan och »Akut buk« av Lars-Erik Hansson, 2002.

– Flertalet av dessa titlar har genomgått upprepade revisioner för att hela tiden hållas aktuella i relation till kursprogram och krav från lärare och studerande inom läkarutbildningen, förklarar Barbro Strömberg.

Varje läroboks huvudredaktör ansvarar tillsammans med kapitelförfattarna för fortlöpande bevakning av respektive ämnesområde. Nyheter inom forskningen liksom förändringar i klinisk praxis kan därigenom tas med i varje ny titel eller vid utgivning av nya uppdaterade upplagor. Böckernas huvudförfattare respektive redaktion är för de mesta professorer eller erkända och akademiskt meriterade specialister inom respektive ämnesområde.

– Såväl redaktörer som författarna har dessutom ofta mångårig erfarenhet av undervisning och handledning inom läkarutbildningens olika nivåer, berättar Barbro Strömberg.

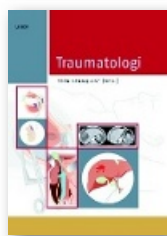
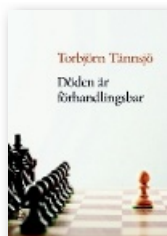
Som klassiker-kandidater bland textböcker riktade främst till AT-, ST- samt yrkesverksamma läkare räknar Barbro Strömberg upp »Medicinska mag- och tarmsjukdomar« av Henry Nyhlin, 2008, »Reumatologi« av Lars Klareskog m fl (red) 2005, »Rehabiliteringsmedicin« av Jörgen Borg m fl (red), 2006, »Ryggmärgsskador« av Anders Holtz och Richard Levi, 2006, »Stroke« av Thomas Mätzsch och Anders Gottsäter, 2007 samt »Urologi« av Jan-Erik Damber och Ralph Peeker (red) 2006.

En titel som Barbro Strömberg är särskilt stolt över i 2008 års utgivning är textboken »Radiologi« av Peter Aspelin och Holger Pettersson. Det är den första helsvenska boken inom ämnesområdet. Tidigare fanns en »Nordisk lärobok i radiologi«, även den utgiven på Studentlitteratur, men i den utgåvan var såväl redaktion som författare valda från samtliga nordiska länder. Till den nya boken hör också webbsidor till hjälp för både läraren och den studerande.

Under 2009 kompletteras också en trilogi som täcker in tre specialområden i stark beröring med varandra. Lärobokstriaden består av »Neonatologi« av Hugo Lagercrantz, Lena Hellström-Westas samt Mikael Norman (red), 2008, »Obstetrik« av Henrik Hagberg, Karel Marsál och Magnus Westgren, 2008 samt »Gynekologi« av Britt-Marie Landgren och Per-Olof Janson, 2009. Enligt Barbro Strömberg är alla de tre böckerna skapade för att svara mot läkarprogrammets nuvarande kursomfång, innehåll och examinationskrav samt för de aktivitetskrav som ställs på de studerande.

Till titlarna hör även kompletterande resurser på internet och webbmaterial för undervisning och lärande.

Gabor Hont



AKTUELLT TVÅ
Kurslitteratur från Liber – några används i läkarutbildningen.

Svenska bokserier och interaktiv tjänst anpassas till utbildningen

Hos bokförlaget Liber står den svenska utgivningen av medicinska fackböcker också högt i kurs. Förlaget har redan en rad medicinska läroboksklassiker att förvalta och vidareutveckla. Sådana är till exempel titlarna »Kirurgi« av Bertil Hamberger och Ulf Haglund, »Internmedicin« av Göran Berglund m fl och »Psykiatri« av Jan-Otto Ottosson, samtliga i Liber så kallade punkt-bokserie (döpta efter omslagen).

Förlaget fortsätter nu att bredda den medicinska utgivningen genom nya titlar avsedda för grundutbildningen, ST-läkare samt yrkesverksamma specialister, enligt förläggaren Bengt Fundin, ansvarig för den medicinska utgivningen på Liber.

Han berättar att förlaget lägger ner omfattande redaktionellt arbete på granskning och pedagogisk utformning. Genom ett nära samarbete med framstående läkare, pedagoger och forskare har Liber i dag fler än 75 medicinska titlar i sin utgivning. Mot grundutbildningen kan bland annat nämnas populära läroböcker som »Ortopedi« av Urban Lindgren och Olle Svensson, »Öron-, näs- och halssjukdomar« av Matti Anniko, »Neurologi« av Jan Fagius m fl och »Traumatologi« av Sten Lennquist. För några år sedan kom också den första kompletta svenska läroboken i intensivvård sedan 1970-talet: »Intensivvård« av Anders Larsson och Sten Rubertsson.

För ST-läkare och specialister har Liber i dag en växande utgivning av större heltäckande specialistböcker. Dessa känns lätt igen på de karakteristiska prickarna, och bland titlarna kan nämnas »Endokrinologi« av Sigbritt Werner, »Diabetes« av Carl-David Aagardh m fl, »Onkologi« av Ulrik Ringborg m fl och »Njurmedicin« av Mattias Aurell och Ola Samuelsson. Som ett praktiskt stöd för läkare på akutmottagningarna ger Liber även ut en serie handböcker skrivna av Sveriges främsta specialister, till exempel »Akut medicin« av Lars Lind m fl och »Akut kirurgi« av Johannes Järhult och Miden Melle.

– I kommande titlar som riktar sig både till färdiga läkare och till läkare under utbildningen presenterar vi också aktuella och viktiga etiska frågor, berättar Bengt Fundin. Han nämner böckerna »Döden är förhandlingsbar« av Torbjörn Tännjö och »Medicinska etikens ABZ« Niels Lynöe.

Bengt Fundin tillägger att förändringar i den svenska läkarutbildningen gör att förlagen ständigt måste förbättra anpassningen av den medicinska litteraturen till den moderna pedagogiken som tillämpas på svenska högskolor och universitet. Viktigt är till exempel att följa de nationella »core curriculum« som gemensamt tas fram för de olika kliniska momenten på utbildningen.

– I dag används till exempel i stor utsträckning patientfall både i undervisningen och i examinationen. Syftet är att bättra förankra hos studenterna tillämpningen av de nyinhämtade kliniska kunskaperna, säger Bengt Fundin.

För att tillgodose dessa önskemål och krav har Liber tagit fram en interaktiv tjänst, »E-labbet«, som på sikt kommer att kopplas till alla de större medicinska läroböckerna. Först ut är den nya upplagan av läroboken »Kirurgi« som släpps lagom till terminsstart i augusti i år. »E-labbet« innehåller ett stort antal interaktiva kunskapsstest och verklighetsbaserade patientfall som ger studenten möjlighet att analysera problem och fatta egna beslut.

Gabor Hont